

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Petra Průchy a Mgr. Evy Kyselé v právní věci žalobkyně **E. S.,** zastoupené JUDr. Filipem Chytrým, advokátem se sídlem v Praze 2, Polská 40/1505, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra** , se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 22. 12. 2004, č. j. 36 Az 664/2003 - 49,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádném z účastníků **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

V záhlaví označeným rozsudkem Krajského soudu v Brně byla zamítnuta žaloba žalobkyně proti rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 5. 2003, č. j. OAM-3141/VL-20-ZA04-2002, jímž bylo rozhodnuto, že se žalobkyni azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky (dále jen zákon o azylu), neuděluje a na cizince se podle § 91 téhož zákona nevztahuje překážka vycestování. V odůvodnění se ve vztahu k souzené věci uvádí, že na udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu není právní nárok a posouzení důvodů žadatele o azyl je otázkou správního uvážení. V otázkách přezkumu takového správního rozhodnutí vytváří zákon kritéria, podle nichž a v jejichž rámci se může uskutečnit volba, včetně výběru a zjišťování těch skutečností konkrétního případu, které právní norma nepředpokládá, ale které správní orgán svým uvážením uzná za potřebné pro volbu svého rozhodnutí.

Samotné správní rozhodnutí podléhá přezkumu soudu pouze v tom směru, zda nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování a zda premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním postupem. Za splnění těchto předpokladů není soud oprávněn z týchž skutečností dovozovat jiné nebo přímo opačné závěry. Správní orgán žádné důvody pro udělení humanitárního azylu nedovodil a žalobkyně ani důvody zvláštního zřetele hodné v rámci řízení o udělení azylu netvrdila. Žalobkyni byla dána možnost podat úplnou a pravdivou výpověď o důvodech, které ji vedly k opuštění země, a žalovaný správní orgán se zaměřil na zjištění, zda jí hrozilo pronásledování a z jakých důvodů.

Včasnou kasační stížnosti žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) napadla tento rozsudek z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. b) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Podle jejího mínění měl totiž soud rozhodnutí žalovaného zrušit pro nedostatečné odůvodnění, které neumožňuje přezkoumání postupu správního orgánu při zjišťování předpokladů pro správní uvážení o důvodech zvláštního zřetele hodných pro udělení azylu podle § 14 zákona o azylu. Uvedla, že si je vědoma toho, že na udělení humanitárního azylu není právní nárok a při rozhodování o něm se uplatní volná úvaha správního orgánu. Ten by však měl mít pro posouzení, zda okolnosti případu stěžovatelky zakládají důvody zvláštního zřetele hodné, dostatečné podklady a své uvážení by měl náležitě odůvodnit. Obecné odkazy na její osobní situaci, resp. údaje vyplývající z jejích tvrzení či situaci v zemi jejího původu nelze považovat za dostačující. Žalovaný je povinen v odůvodnění svého rozhodnutí popsat, jaké konkrétní skutečnosti volně zvažoval a uvést, ze kterých podkladů tyto skutečnosti zjistil. I z pasáže odůvodnění soudního rozhodnutí o tom, že správní rozhodnutí o neudělení humanitárního azylu podléhá přezkumu mimo jiné, zda byly premisy úsudku zjištěny procesně správně a samotný úsudek je v souladu s pravidly logického usuzování, je zřejmé, že z rozhodnutí by měly být patrny konkrétní premisy, které žalovaný hodnotil ve vztahu k možnosti udělení humanitárního azylu, a že samotný úsudek žalovaného měl být zde popsán. Odůvodnění rozhodnutí žalovaného však neobsahuje ani vyhodnocení podkladů, ze kterých při rozhodování podle § 14 vycházel ani popis osobní situace stěžovatelky. Stěžovatelka požádala, aby soud kasační stížnosti přiznal odkladný účinek. Navrhla zrušení rozhodnutí krajského soudu a vrácení věci k dalšímu řízení.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti setrval na důvodech svého rozhodnutí a návrh na přiznání odkladného účinku nepodpořil. Poukázal na judikaturu Nejvyššího správního soudu, konkrétně na rozsudek sp. zn. 2 Azs 65/2003, který konstatoval právo správního orgánu rozhodnout v rámci volného správního uvážení a nikoli o subjektivním právu stěžovatele na azyl a dále na rozsudek sp. zn. 3 Azs 12/2003 konstatující, že na udělení humanitárního azylu nemá žadatel subjektivní právo. Odkázal též na obsah správního spisu a navrhl zamítnutí kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu přezkoumal v souladu s § 109 odst. 2 a 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), vázán rozsahem a důvody, které stěžovatelka uplatnila ve své kasační stížnosti. Neshledal přitom vady, k nimž by podle § 109 odst. 3 s. ř. s. musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud předesílá, že jeho úkolem v tomto řízení, je přezkoumat, zda předchozí řízení naplňuje důvody vymezené v § 103 odst. 1 s. ř. s. specifikované stěžovatelkou.

Podle stěžovatelky krajský soud pochybil, pokud nezrušil rozhodnutí žalovaného proto, že jeho výrok o neudělení azylu podle § 14 zákona o azylu je odůvodněn tak nedostatečně, že znemožňuje soudní přezkoumání postupu žalovaného při zjišťování předpokladů pro správní uvážení o důvodech zvláštního zřetele hodných pro udělení humanitárního azylu.

Jestliže v řízení o udělení azylu nebude zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu (*§ 14 zákona o azylu*).

Ustanovení § 14 bylo do zákona o azylu, který jinak stanoví důvody pro jeho udělení velice přísně a vypočítává je taxativně, vloženo proto, aby v případě nenaplnění podmínek pro udělení azylu podle § 12 tohoto zákona bylo možno zohlednit jak skutečnosti v době přijetí zákona o azylu předvídatelné a obecně vnímané jako pro udělení azylu z humanitárních důvodů obvyklé (např. osobám zvláště těžce postiženým nebo nemocným, osobám přicházejícím z oblastí postižených humanitární katastrofou, způsobenou lidskými či přírodními faktory), tak i situace, které předvídatelné nebyly. V každém případě se vždy bude jednat o azylový důvod navýsost výjimečný.

Ze správního spisu bylo zjištěno, že stěžovatelka odešla z vlasti se svým synem poté, co po ní opakovaně soukromé osoby za účelem vlastního obohacení žádaly peníze a hrozily zabitím jejího syna, pokud je nevydá. Šlo o peníze, které vydělala provozováním stánku s občerstvením. Se žádostí o pomoc se nikam neobrátila, protože jí tyto osoby vyhrožovaly zabitím syna, pokud tak učiní. Obchod prodala a odcestovala i se synem do České republiky, aby zde mohli žít beze strachu a v bezpečí. Výslovně označila okruh skutečností, pro které opustila zemi původu a pro něž žádá o udělení azylu v České republice, za uzavřený. Z odůvodnění rozhodnutí žalovaného je patrný obsah žádosti o udělení azylu ze dne 21. 6. 2002 obsahující výše uvedené skutečnosti o původu stěžovatelčiných obav a důvodech opuštění Gruzie, informace o tom, že obdobné skutečnosti vyplynuly i z vlastnoručně psaného prohlášení o důvodech, pro něž žádá o azyl, a také je zde podrobně zrekapitulován obsah pohovoru stěžovatelky s pracovníkem žalovaného ze dne 27. 8. 2002. V něm stěžovatelka popsala svůj příběh v podstatných rysech shodně jako v žádosti o udělení azylu a potvrdila, že uvedla všechny potíže, které v zemi původu měla. V případě návratu neví, co by se jí mohlo stát. Žalovaný ve svém rozhodnutí dále obsáhle citoval ze Zprávy Ministerstva zahraničí USA o stavu dodržování lidských práv v Gruzii za rok 2001 z března 2002 a Informace Ministerstva zahraničních věcí ČR ze dne 30. 4. 2001, č. j. 115584/2001-LP, zejména o korupci ve státních orgánech, nezákonném zatýkání, porušování předpisů policií a záměrech vedoucích státních představitelů, pokud jde o nápravu tohoto stavu.

Z právě uvedeného je zřejmé, že si žalovaný správní orgán opatřil podklady pro své rozhodnutí v prvé řadě od samotné stěžovatelky, když jí dal celkem třikrát v průběhu správního řízení (žádost o udělení azylu, vlastnoručně psané prohlášení a pohovor) možnost, aby popsala svou situaci včetně důvodů, které ji vedly k opuštění Gruzie, a pro které žádá ochranu cizího státu. Ona sama uvedla, co pokládala za podstatné, a nic dalšího sdělit nehodlala. Ostatně ani v žalobě nic nového netvrdila a odkázala na své projevy v průběhu správního řízení, jež jsou zachyceny na listinách založených v správním spisu. Žádné procesní pochybení při zajišťování těchto podkladů nebylo nikdy namítáno a Nejvyšší správní soud je rovněž neshledal. Podstatu jejích sdělení žalovaný podrobně uvedl v odůvodnění svého

rozhodnutí mezi skutečnostmi, z nichž při posuzování důvodnosti její žádosti o azyl vycházel. Tím je přímo vyvráceno tvrzení stěžovatelky uvedené v kasační stížnosti, že rozhodnutí žalovaného neobsahovalo popis její osobní situace. Nejvyšší správní soud má naopak za to, že zde uvedený popis je možno označit za vyčerpávající, obsahující vše podstatné, co v průběhu řízení o udělení azylu sdělila. Mimo to popsal žalovaný ve svém rozhodnutí rovněž v základních rysech situaci v Gruzii, a to na podkladě objektivních zpráv ministerstev zahraničí ČR a USA. Z těchto zpráv není patrný žádný náznak toho, že by v Gruzii panovala nějaká mimořádná situace, jež by zásadně ovlivňovala i osud stěžovatelky, jako např. přírodní katastrofa, válka apod. Za tohoto stavu nelze žalovanému důvodně vytýkat absenci vyhodnocení podkladů, z nichž při rozhodování o neudělení azylu podle § 14 zákona o azylu vycházel. Subjektivní popis situace stěžovatelky ani shromážděné informace o zemi původu pro chybějící tvrzení o mimořádných skutečnostech totiž neotevírají prostor pro hlubší úvahy o tom, zda by bylo namístě sáhnout po tak nestandardním a výjimečném prostředku ochrany uprchlíka cizím státem, jakým bezesporu humanitární azyl za dané právní úpravy je. Z odůvodnění rozhodnutí žalovaného je zřejmé, z jakého popisu osobní situace stěžovatelky vycházel i jaké poměry v zemi její státní příslušnosti vzal do úvahy, než dospěl na základě absolutně volného správního uvážení k závěru, že jí azyl podle § 14 zákona o azylu neudělí. Pokud by situace stěžovatelky v kontextu událostí v její vlasti byla něčím specifická, vážnější, odlišná od nepříznivých osudů jiných lidí, kteří se rozhodli ze své země odejít a hledat lepší podmínky pro svůj život jinde, bylo by namístě, aby žalovaný podrobně rozvedl, co ho vedlo k tomu, aby takový hraniční případ navzdory tomu, že by se snad dal považovat za nepřehlédnutelný z hlediska humanity, za zvláštního zřetele hodný neposoudil. Neuvedla-li stěžovatelka žádné okolnosti alespoň vzdáleně pod takový pojem podřaditelné, je třeba odůvodnění výroku žalovaného o neudělení azylu podle § 14 považovat za dostačující. Z rozhodnutí žalovaného je zřejmé, jaké skutečnosti zvažoval i ze kterých podkladů je zjistil.

Nejvyšší správní soud proto neshledal v postupu krajského soudu pochybení, jež mu bylo kasační stížností vytýkáno. Na základě skutečností pojatých do odůvodnění rozhodnutí žalovaného bylo možné výrok o neudělení humanitárního azylu přezkoumat v míře, jaká přináleží přezkumu správního rozhodnutí učiněného za použití správního uvážení. Krajský soud tak v rozsahu žalobních bodů učinil a nepochybil, neshledal-li napadené rozhodnutí v této části nepřezkoumatelným.

Nad rámec rozhodovací důvodů lze ještě dodat, že důvody, které stěžovatelka v průběhu celého správního řízení uváděla, nejsou natolik mimořádné, aby je bylo možné za zvláštního zřetele hodné považovat. Z lidského hlediska je sice možno pochopit, že obavy z jednání vyděračů spolu se strachem o život i jejího syna, mohou vést až k rozhodnutí svou vlast opustit a pokusit se najít lepší životní podmínky jinde. Institut azylu však není a nikdy nebyl nástrojem k řešení takové situace. Právo na azyl založené na mezinárodních úmluvách totiž v sobě nezahrnuje právo takové osoby vybrat si zemi, kde se pokusí začít nový život, jelikož slouží výhradně k poskytnutí nezbytné ochrany cizím státem, je-li žadatel ve vlastní zemi terčem pronásledování ze zákonem vyjmenovaných důvodů, popřípadě rodinným příslušníkem takové osoby nebo existují jiné, zcela výjimečné okolnosti, za kterých by bylo „nehumánní“ azyl neudělit.

Jelikož výtka uplatněná v kasační stížnosti nebyla shledána důvodnou, Nejvyšší správní soud kasační stížnost podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Nejvyšší správní soud rovněž vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde se o kasační stížnosti rozhoduje přednostně. Navíc je žadatelka chráněna před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu, mj. pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku – takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatelky žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka ve věci neměla úspěch, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení, které jí vznikly. Žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladů řízení příslušelo, náklady v řízení o kasační stížnosti v míře přesahující rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. února 2006

JUDr. Marie Turková
předsedkyně
senátu